

MV
Jan 30
IX/4381/aHUNGARYINDUSTRY /1700/
Factories /1704/THE SOPRON FELT AND CARPET FACTORY.

SOURCE VIENNA: A weaver who worked for three years at the SOPRON Felt and Carpet Factory.

DATE OF OBSERVATION: Until June, 1955.

ENGLISH SUMMARY: The SOPRON Felt and Carpet Factory employs between 300 and 400 workers. This appears to be a fairly routine description from a somewhat uncommunicative source. One point worthy of special notice is the high scale of fines imposed for relatively trifling offenses. Source reports he was fined 120 florins for failure to appear at a night shift. Another time he was fined 500 florins for "carelessness" because he got his finger caught in a machine. These were heavy penalties, since his monthly pay varied between 500 and 700 florins.

EVALUATION COMMENT: This is a routine report on the SOPRON Felt and carpet factory. The statements are in general accordance with an article appeared in the August 12 1955 issue of the Népszava on the factory.

The names are UNCONFIRMED.

X X X

A GYÁRRÓL ÁLTALÁBAN.
About the Factory in General.

A Soproni Posztó-és Szőnyeggyár, SOPRONban, a Baross-utca 24. szám alatt működik. Munkásainak száma 3-400 körül mozog. Szőnyeget, butorszövetet, lódent, ruhaszövetet és katonaposztót gyárt. A termelt áruk többnyire a belföldi piacon nyernek elhelyezést, de szállítanak a Szovjetunió részére is. A gyártáshoz szükséges nyersanyagot /fonalat, műrostot/ ugyancsak belföldről /BUDAPESTRől és GYÖRBől/ kapják. Csak rongyot kapnak Bulgáriából, amit azután a tépődében összeszaggatnak és fonalkészítéshez használnak fel.

/more/

A GYÁR ÉPÜLETEI.
The Factory Buildings.

A gyárépület utcai frontján az irodahelyiségek foglalnak helyet. A hátrafelé ehhez csatlakozó hosszú, földszintes épületben a butorszövet-, és szőnyegfonó terem, a fonalkészítő, a fonoda, a posztó-és lódenrész foglalnak helyet. Az épületrésszel közvetlen összefüggésben van még a tépőde részére szolgáló földszintes épület. Külön épületeket alkotnak a tűzoltóraktár, a műszaki műhely és a festőde. Ez utóbbiak ugyancsak mind földszintes épületek. Az épületek egyébként még úgy állnak, ahogy azok aháboru előtt állottak, új építkezés a gyárban nem történt.

A MUNKA SZERVEZETÉRŐL.
About the Organization of the Work.

A gyárban a munka három műszakban éjjel-nappal folyik. Az egyes műszakokban a munkások száma osztályonként különböző. Van, ahol 10-15, másutt 30-40 munkás dolgozik egy-egy műszakban. A szövők többnyire fiatalok. Egy-egy műszak élén a mesternek hívott művezetőhelyettes áll. Az ő feladata a munka irányítása, a munka ellenőrzése és a munkaeredmények feljegyzése. Az egyes osztályok élén a művezetők, illetve főművezetők állnak, akik nem műszakoként, hanem csak nappal dolgoznak és a gépek javítása, karbantartása tartozik feladatkörükbe.

Forrás a szőnyegszövésnél dolgozott és az ő műszakában a mester PEISCHL András, az osztály művezetője BALLA József, főművezetője pedig SZÜCS József volt.

A gyár igazgatója gyakran változott. A legutóbbi igazgató HORVÁTH Imre volt, akinek első intézkedései közé tartozott annak megtiltása, hogy a munkások saját ruháikat a gyári festődében festhessék.

A gyár főmérnöke KOVÁCS /fnu/, a személyzeti osztály vezetője pedig RADICSné volt.

MUNKABÉREKRŐL.
About the Wages.

A munkások bérezése normarendszer alapján tör-

/more/

ténik. A szőnyegszövésnél például egy műszak egy nap alatt a 90 cm. széles kókuszszőnyegből 100 métert, a 70 cm-es bouclé szőnyegből 30 métert készített el. Ha az elkészítendő szőnyeg szélesebb volt, akkor annak megfelelően kevesebbet kellett elkészíteniük. A bouclé szőnyegek 90, 120, 160 és 180 méter szélességben készültek.

Forrás havi keresete rendszerint 700 Forintot, de előfordult, hogy ennél kevesebbet, csak 460, vagy 480 Forint körüli összeget tett ki. A szövék általában 700 Forint körüli összeget kerestek. Többet csak a sztahanovisták és kommunista párttagok kerestek, az előbbieket azért, mert ügyesebb munkájukkal nagyobb munkaeredményt értek el, az utóbbiak azért, mert párttagságukra való tekintettel kedveztek nekik azáltal, hogy több "álló órát" számoltak el nekik. Az "álló óra" alatt az az idő értendő, amit a munkások az üzemben töltenek anélkül, hogy azt termelő munkára használnák fel. Ez többnyire géphiba miatt előállott üzemzavar esetén szokott előfordulni. Erre az időre az egyébként normára dolgozó munkások részére órabér járna, aminek az elszámolása azonban meglehetősen önkényesen történik.

A tisztviselők állandó összegű fizetést kapnak. Az igazgatónak cca: 3-4000, a főmérnöknek 3000, a főművezetőnek 2000, a művezetőnek 1600, a raktárosnak 1300, a mestereknek 1200-1300 Forint a havi fizetésük. Az egyes tisztviselők a munkaeredménytől függően prémiumot is kaptak.

A MUNKÁSOK ELLENŐRZÉSE. Control of the Workers.

Lopások meggátolása céljából a gyárból kijövő munkásokat megmottózzák. Ezenkívül a munkásoknak kimenetel előtt egy ládára kell ráállniuk, amely állítólag csenget, ha a rajtaállónál valami eldugott áru van. A munkások véleménye szerint azonban ez csak ijesztgetésre szolgál, mert a láda csöngetett már akkor is, amikor semmi sem volt a rajta álló munkásnál elrejtve és hallgatott akkor, amikor valaki valamit kivitt a gyárból. Néha szigorubb razziák is vannak, olyankor mindenkinek le kell vetkőznie a motozás alaposabb keresztülvitele céljából.

Ez év tavaszán alkapták MÉRİ Lujzi és OLÁH Ferenc BÀNFAI lakókat, -- a gyárnak munkásait -- amint 25.000 Forint értékű árut akartak a gyárból kilopni. Tervüket úgy akarták végrehajtani, hogy az árut éjjel a padlásablakon keresztül kidobálták az utcára egy ott váró társuknak. A tűz-őrség ezt észrevette és jelentette. Az említettek közül MÉRİ Lujzit öt évvel ezelőtt egyszer már disszidálás miatt három évi börtönbüntetést kapott, amit le is töltött. Az esetből kifolyólag mindhárman öt-öt évi börtönbüntetést kaptak.

PÁRT, DISZ, SZAKSZERVEZET, TERMELESI ÉRTEKEZLETEK.About the Party, the Youth Organization, the Trade Union and the Production Meetings.

Az üzemi vezetőség mellett a munkásoknak mintegy 50%-a kommunista párttag. Többnyire az idősebb munkások a párttagok, a fiatalabbak közül legfeljebb a párttagjelöltek vannak csekély számban. A párttagoknak havonta legalább egyszer pártértekezleten kell résztvenniük.

A Disznek minden fiatal munkás, így forrás is, tagja volt, de azért gyűlésekre sohasem ment el. Ha szóltak neki emiatt, azt válaszolta, hogy nem ér rá. E magatartásából közvetlen baja nem származott.

Forrás a szakszervezetnek ugyancsak tagja volt, ahol 600 Forint havi kereset alapulvétele mellett havi 12 Forint tagsági díjat kellett fizetni. A szakszervezet intézte a kivonulásokat és az arról távolmaradókat pénzbüntetéssel sújtotta, vagy pedig azzal büntette, hogy rosszabb munkabeosztást adott nekik.

A munkásoknak havonta egyszer, vagy kétszer termelési értekezleten is részt kellett venniük, amelynek során az u.n. munkamódszerátadók ismertették a jobb munkamódszereket és tapasztalataikat átadták. Ezenkívül nyilvánosságra hozták, hogy kiket büntettek meg selejtbérrel. Ilyen büntetést az kapott, aki az áru elkészítésénél hibát követett el, illetve akinek keze alól hibás áru került ki. A termelési értekezletet a mester tartotta és az arról elmaradottakat 20-30 Forint pénzbüntetéssel sújtotta.-

PÉNZBÜNTETÉSEK.Penalties.

A pénzbüntetés az üzemnél gyakori, sok esetben súlyos és igazságtalan fegyelmező eszköz is volt, ami ellen, különösen a forráshoz hasonló fiatalok nem tudtak mit tenni, kénytelenek voltak ez intézkedéseket tudomásul venni és tűrni, hogy a pénzbüntetéseket levonják fizetésükből.

Igy például, forrásnak egy alkalommal 120 Forintot vontak le keresetéből azért, mert az éjszakai munkáról engedély nélkül pontosabban szólva, az engedély megtagadásának ellenére távol maradt. Az összeget, amit az éjszakai munkával kereshetett volna, nem tett ki többet 20 Forintnál. Az eset előzménye az volt, hogy forrás, aki a vasöntőde zenekarában, mint klarinétos játszott, megkérte a mestert, hogy

/more/

egy szombat este mentse fel az éjszakai munka alól, hogy a zenekarban játszhasson. A mester e kérés teljesítését megtagadta, mire a forrás azt válaszolta, hogy akkor is el fog maradni a munkáról mert nélküle a zenekar nem tud játszani. "Majd meglátja a következményét" -- válaszolta a mester. A következmény az volt, hogy a legközelebbi fizetéséből 120 Forintot levontak.

Az előbb említett zenekar egy 42 tagu zenekar volt, amely minden héten egyszer próbát tartott. Ezenkívül színházban, üzemi hangversenyeken és kivonulásokon játszott. Egy-egy nyilvános szerepléskor a zenekari tagok fejenként 80-100 Forintot is megkerestek szereplésükkel.

Forrást a fenti eseten kívül még egy más alkalommal is megbüntették. Az egyik szövőgép /amelyik mellett forrás dolgozott/ valami miatt elakadt és a forrás, a mester távollétében, maga akarta a hibát kiküszöbölni. Felemelte az egyik szint, amely azonban visszaugrott és becsipte forrás ujját. Forrás az így elszenvedett sérülésből kifolyólag másfél hónapig munkaképtelen lett. A főmérnök ezt elővigyázatlanságnak minősítette és 500 Forint büntetést rótt ki rá, amit havi 150 Forintos részletekben vontak le a fizetéséből. A baleset 1953. novemberében történt. Rákövetkező februárban egy másik fiút is baleset ért oly módon, hogy a gép elkapta és beszorította az egyik karját, anélkül azonban, hogy a fiúnak nagyobb baja történt volna. A két balesetből kifolyólag a műszak mesterét is megbüntették olyképen, hogy megvonták tőle a prémiumot, ami 3-4000 Forintot tett ki. Ezt a veszteséget a mester a két fiúnak megbocsájtani nem tudta és ezért azóta nem is szólt hozzájuk. Ezenkívül az álló órákat bosszúból nem írta be többet a javukra.

FORRÁS FELMONDJA ÁLLÁSÁT. Source Gives Notice.

Ilyen körülmények között, forrás jobbnak látta a gyárat otthagyni és más munkahely után nézni. Amikor ez év nyarán felmondott, a gyárvezetőség azt mondta, hogy amennyiben felmondási idejét ledolgozza, munkakönyvébe azt írják majd be, hogy hozzájárulással távozott. A kéthetes felmondási idő lejártja után azonban nem tartották be ezt az ígéretet, hanem munkakönyvébe a személyi osztály vezetője azt vezette be, hogy önkényesen távozott. Ilyen megjegyzés azzal jár, hogy hat hónapig más állami vállalatnál nem helyezkedhet el a munkás.

/more/

A MUNKÁSOK HANGULATA.
The Morale of the Workers.

A gyári munkások elkeseredettek és szidják a rendszert és emlékeznek arra, hogy régebben jobb soruk volt. Általában az a vélemény a munkások között, hogy inkább jöjjön háboru, semhogy így maradjon a helyzet.-

End